

*Rolstedgårds
historie*

Ejere og beboere af Rolstedgård

Ejere

Hamund Litle og fru Ingeborg, ca. 1300 e.Kr.
Borkvard Schinkel, 1382, 1388 og 1390.
Jørgen Friis, ca. 1400.
Eline Jensdatter, 1430.
Morten Skinkel (Tinhuus), 1438, 1443, 1446, 1456 og 1468.
Hans Skinkel (Tinhuus), 1480, 1485 og 1488.
Laurits Skinkel (Tinhuus), 1525-1536.
Hilleborg Skinkel (Tinhuus) og Claus Daa til Ravnstrup, 1536-1575.
Oluf Daa, 1589.
Samtlige ejere af Hellerup, 1640-1866.

Fæstere

Søfren Matzen og Hans Høeg, 1557.
Haanse Søfrensiøn, 1573 og 1575.
Søfren Hansen og Rasmus Hansen, 1625.
Erik Jensen, 1638-1655.
Johanne Hansdatter sal. Erik Jensens, 1655.
Hans Rasmussen (den sorte skriver), 1655-1683.

Efter delingen:

Gård I

Fæstere

Hans Hansen, 1683-1715.
Hans Hansen, 1715-1752.
Peder Hansen, 1752-1771.
Morten Larsen, 1771-1815.
Lars Mortensen, 1815-1818.

Ejere

Hans Larsen, købte gården d. 20. december 1868.
Peder Hansen Pedersen, overtog gården d. 16. december 1894.
Hans Peder Pedersen.
Niels Chr. Rasmussen, 1. november 1938 og indtil dato.

Gård II

Fæstere

Hans Pedersen, 1680-1718.
Laurits Hansen, 1718-1735.
Rasmus Rasmussen, 1735-1779.

Hans Pedersen, 1779-1818.

Peder Hansen, 1818-1851.

Hans Pedersen, 1851-1853.

Karen Andersdatter, 1853-1865.

Ejere

Karen Andersdatter, 13. december 1865-1887.

Anders Hansen, 1887-1926.

Karen Aagaard, 1926-1934.

Holger Kirkeby fra 1934

På de tider, da Erik Menved var Danmarks konge, levede der på Rolstedgård en herremand af "de Hviders Æt" ved navn Hamund Litle med sin frue Ingeborg. Han var en af kongens stolte riddere og nævnes blandt hans nærmeste mænd.

Allerede i året 1298 optræder han som besejler af to aktstykker til Nyborg Bys købstadsrettigheder. Efter hans død i begyndelsen af det 14. århundrede testamenterer hans fromme enke dele af Rolstedgård til et kloster i Odense, og den 11. november 1328 udsteder en af munkene en kvittering for gaven af følgende ordlyd:

"Broder Clemens, Guardian for Franciskanerne i Odense og de andre Brødre sammesteds, til alle som ser dette Brev, Hilsen evindeligt med Gud.

I skal vide, at dette Brevs Indehaver Jens Hviding for sin Del har fyldestgjort os med Hensyn til alt det, som Fru Ingeborg, Enke efter Hr. Hamund Litle, god Ihukommelse, har testamenteret os ved sit Testamente, og med Hensyn til alt det, som efter nævnte Frues Død skulde tilfalde os af Rolsted. Til Sikkerhed herfor er vort Guardians Segl hængt under dette Brev.

Givet i det Herrens Aar 1328 paa Mortensdag."

En søn Peder Hamundsen besidder i mange år noget omstridt gods i Lysholt i Jelling Syssel. En tid kniber det for ham at klare sig for andre jordgridske herremænd, men hans gode mor Ingeborg derhjemme i Rolsted låner sin betrængte søn 20 mark sølv, for hvilket beløb sønnen d. 17. juni 1323 udsteder et gælds brev, lydende: "Peder Hamundsen, til alle, som ser dette Brev, evindeligt Hilsen med Gud.

I skal vide, at jeg skylder nærværende Brevfører Fru Ingeborg, min elskede Moder, tyve Mark lødigt Sølv efter Kølner vægt at betale førstkommande Mikelsdag paa saadant Vilkaar, at jeg, hvis jeg ikke betaler til den Tid, fra da af aarligt skal betale hende en halv Mark Byg og en halv Mark Havre, som ikke skal fradrages Hovedstolen, indtil den nævnte Sum er fuldtud betalt.

Til Vidnesbyrd herom er mit Segl hængt under dette Brev sammen med Segl af de gode Mænd, Hr. Niels Brok den yngre og Mads Nielsen af Slude.

Givet i det Herrens Aar 1323 paa den hellige Budolfi Dag."

Herefter tier historien indtil året 1382, da "lange Borchard til Rolstethe" optræder ved broderen Ludeke Skinkels bryllup i Nykøbing F. 1387 aflægger Borchard Schinkel til Rolstedgård sammen med den øvrige fynske adel Hyldelsteden til Nordens husbonde og dronning Margrete på herredagen i Odense. Året efter besejler han sammen med broderen Bernike Schinkel til vitterlighed med Henrik Skarpenberg og Luder Meinstorp, nævnes 1390 som ridder og udsteder da

sammen med Ludeke Skinkel et tingsvidne af Skovby Herredsting.

I begyndelsen af 1400 tallet skal der have boet en Jørgen Friis på Rolstedgård, hvilket fremgår af "de Frisers" aneregister.

Men år 1430 ejes Rolstedgård imidlertid af Eline Jensdatter, som da testamenterer en gård i Kissendrup og en gård i Bovense til Skt. Knuds Kloster i Odense. Hendes mand var landsdommeren i Fyn, Otto Tinhuus, hvis far, Markvard Tinhuus, var gift med førnævnte Borchard Schinkels datter Anna. 1423 benævnes han "Otto Schinkel, man Tinhuus kalder" (moderens slægt har sikkert været mere anset på den tid). Sønnen Morten Schinkel skriver sig til Rolstedgård, da han år 1438 sværger med hr. Eggert Frille på Fynbo Landsting og ligeledes 1443, da han besegler til vitterlighed med Jesse Mathiassen af Blastrup, 1446 sælger han to gårde i Erritsø til bispen i Århus, kaldet 1456 Morten Tinhus, da hans hustru holder skifte med Claus Serlings øvrige arvinger og var da lensmand på Borreby, besegler 1468 vidnet om kong Christians regering.

I året 1480 dør han, og en søn Hans Schinkel skriver sig til Rolstedgård, da han 1485 giver en vis Per Didriksen fuldmagt til at udkræve noget gråværk, som hr. Jon, provst i Oslo, var hans broder skyldig, hans hustru Sidsel Jørgensdatter Friis var et oldebarn af førnævnte Jørgen Friis til Rolstedgård.

Rolstedgård ophører med at være adelig sædegård år 1525, da en anden af Morten Schinkels sønner Laurits Schinkel til Egeskov udkøber de øvrige parthavere i gården, Sidsel Friis og Henning Valkendorf.

En af Laurits Schinkels døtre, Hilleborg, arver Rolstedgård, som hun ved sit ægteskab med Claus Daa, år 1541, bringer ind under Daanernes hovedgård, Ravnstrup på Sjælland.

Da biskop Jakob Madsen 1589 visiterer Rolsted Kirke ejes Rolstedgård af Oluf Daa, men fra dette år og indtil år 1640, da Åsum Herreds ældst bevarede tingbog fortæller os, at Rolstedgård er en fæstegård under den mægtige Knud Ulfeld til Hellerup og Hverringe, savner vi alle oplysninger og dens ejere.

En af gårdens første fæstere har antagelig været den Hans Sørensen, som år 1573 sammen med Erik Hardenberg til Ferritslevgård og en vis Henrik Thram skænker den største af Rolsted Kirkes to klokker, og som år 1575 skænker en degnestol til samme kirke med mange udskæringer og med indskriften på fodstykket: "R.S. Haanse Søfrensiøn, Kierkevire, Anno 1575."

Den 18. august 1625 bliver der afsagt en sagefaldskendelse på Åsum Herredsting over en af kongens fæstere i Kappendrup. Vidnerne træder frem en for en og bekræfter eller modsiger de foregående vidner, men så står der et stykke nede på siden: "Da fremkøb Søfren Hansen och Rasmus Hansen i Rolsted saa och Anders Hansen i Rolsted, Knuth Hansen ibid. och Hans Hansen i Capedrup

och geff till kiende." Her fristes vi til at anse de nævnte Rolstedmænd som sønner af fornævnte Hans Sørensen, men det får stå hen, indtil nærmere bekræftelse foreligger.

En vis Erik Jensen indtræder som fæster i gården 1638. Han stævnes d. 18. februar 1641 for at have afført "tre till it Sletred och en Risbøg" fra sal. Anders Hansens skov i Røjrup på ulovlig vis. 1646 er han kirkeværge og stævnes da for at have tilegnet sig lys og penge fra Rolsted Kirke, hvilket han dog frifindes for, da hans egne stævningsmænd, Hans Rasmussen, tjenende i Ullerslev, Anders Hansen, Niels Hieresen og Hans Pedersen i Rolsted samt Niels Rasmussen, tjenende i Kappendrup, enstemmigt ved edsafleggelse siger god for ham. I foråret 1655 dør han. Skiftet afholdes d. 19. april, og enken Johanne Hansdatter driver gården videre indtil oktober samme år. Besværlighederne med gårdens drift er sikkert gået den aldrende kvinde over hovedet, hvad den trætte, som hun i september førte med præsten i Rønninge, hr. Otto Rasmussen, kunne antyde, hvor det bl.a. hedder: "Tvende Siufnsmand fremstod och beretted, at di i Gaar trej Uger hafde siunet, huis Skade, der var giort paa Hr. Ottis Korn i Hans Haufreagger, som ligger imellum Rønninge Schouff oc Johanne sal. Erich Jensens Kolhaufver, som schall verre giort af hendis Quæg, da opfantis der at verre giort Schade paa samme Koren for 60 Skeppers Verd."

Den 19. oktober 1655 melder Åsum Herreds tingbog om, at Hans Rasmussen, ridefoged og skriver på Hellerup, nu er "sitzhaftig" på Rolstedgård. 1646 tjener han i Ullerslev, og 1649 nævnes han som ladefoged på Hellerup. Efter 1660 bestrider han kun skriverhvervet, ridefogedstillingen tilskrives fra da af en vis Jesper Rasmussen.

Om hans eventuelle og ikke lidet utænkelige slægtsskab med Rolstedgårds foregående fæstere, kan endnu intet bevises.

Som driftsleder og fuldmægtig for rigsmarskalk Johan Christoffer von Cørbitz til Hellerup på dennes vidstrakte jordtilliggende, fæstegårde, huse m.m. og som udvalgt blandt flere med særlige evner for dette uhyre vanskelige hverv, har vor Hans Rasmussen, sikkert i god harmoni med datidens tjenerforhold, af yderste evne bestrebt sig for, at Hellerups høje indehaver med god grund kunne være ham tak skyldig for fremgang i godsets drift og økonomi, for god regnskabsorden og i denne forbindelse ikke mindst for fæstebøndernes præcise landgildeydelse. Det er da også i denne stilling med fornævnte ting for øje, at vi i Åsum og Vinding herreders tingbøger gang på gang finder ham som stævner og sagsøger af godsets fæstere for landgilderestancer og andre ydelser.

Med vore dages humane syn på menneskets frihed og ukrænkelighed i alle livets forhold, falder det os uvægerligt for brystet, når han truer, som det hed-

der et sted, de støvnede bønder til "med Hug och med Slag" at vedgå, at de har tilegnet sig skind og huder på ulovlig vis, og det skønt der ikke kan fremføres beviser herfor. De anklagede hævder derimod at nævnte skind og huder blev dem frastjålet af nogle svenske ryttere i krigens tid, og da de vedblivende står fast ved den forklaring, må Hans Rasmussen tilsidst opgive anklagen, hvorefter de bliver frifundet for videre tiltale. Nemt har det sikkert ikke været for en ridefoged at gøre ret og skel mellem de genstridige bønder uden at være nødsaget til at bruge lidt krasse midler.

Men vor viden om Hans Rasmussen rummer dog også ting, der på den anden side gør ham til en mand, der holdt af sin familie, og som ikke var bange for at række en hjælpende hånd midt i krigens nød og elendighed, hvilket fremgår af følgende skøde:

"Kiendes jeg Christen Andersen, Boendis udi Cappedrup paa mine egne och kiere Hustrue Mallene Hansdatters Vegne, Att efter som Hans Rasmussen boendis udi Rolstedgaard, nu udi denne Møged Unde oc besuærlige Tiid os til voris høye Fornødenheds Udgifffuelse och Lefnitz Ophold, med Penge, Koren och andre Varer hafver undsatte, som bedrager sig till Haabe efter rigtig Reigning, Half-trediesindtz Thiuffue Daller, Hvorfore Vi udi Betaling hafver forundt hannem Een Ende af itt Stycke Haufreland aff Vorris Eyendomsjord udi Kierckemarcken. Imellomb Hans Rasmussøns Gaards Aggerjord och Houis Høys Greesbond veed dend eene Side, och Maged Itt Stycke Jord till dend Gaard i Capedrup, Hans Matzen i boer, och noged Rolstedgaards Toftejord paa dend anden Side, och er Ungefær af Størrelse 2-3 Skpr. Land. Løber med dend eene Ende Ind iblandt Rolstedgaards Jord mod Gaarden till, och Seder sig mod dend anden Ende efter Landveyen, som løber nu ofuer forbi Rolstedgaards nye Thoftelycke, som hand agter at bygge nogen Husse paa.

Huilken forb. Jord och Skepper Land Jeg og min Hustrue fuldkommelig sælger och affhænder fra os och voris Arfvinger till Hans Rasmussøn hannem och hans Arfvinger for forb. L.: - 50 Daller at Nyde, bruge, beholle och bygge paa Thill Euindelig Eye och Eyendomb, och kiendes derfor at hafue Annammit och oppebaarit fyldiste och fuld Verd. Huorfore ieg och min Hustrue fraschriffuer os och voris Arfvinger forb. Jord aff fri Hiembel och fuldkommeligen tilstaar Hannem och hans Arfvinger, Och dersom saa skete, att samme Jord eller Husis Bygninger, som derpaa sættis, maatte blifue dennem I sin Tiid affvunden udi nogen Domb eller Rettergang, Huilket dog ingenlunde formøedis, da bepligter ieg och min Hustrue och voris Arfvinger att vederlægge hannem eller hans Arfvinger lige saa mögett och saa godt och Velbeyleyligt igien, som baade Hofuedstoelen de 50 Daller och aldt Bygninger, da derpaa findis dends Værdis kand

verre, dend sidste Skilling med dend første, dennem uden nogen Skade I alle Maader ved hvad Nafn det næfnis kand, och ded inden 6 Ugger, och er her huis af Stadighed saaledis, att Hans Rasmussen eller hans Arfvinger aarlig af samme Stycke Jord skall erlægge och betale till mig eller min Hustrue eller Vorris Arfvinger, dennem huem Gaarden beboer eller beboendis vorder, fire Skilling danske och aldelis Indtet videre, Huilke fire Skilling danske skall komme de kongl. Rettigheder och Affgifter till Hielp aff Gaarden aarlig börs att suaris. Dette till Stadfæstelse haffuer ieg mitt Zignette eller Nafn med Tvende Bogstaffuer, her neden under satt, och venligen ombedet Peder Pedersen i Ferritsløff, Niels Pedersen i Rolsted, Niels Rasmussøn i Hudevad och Anders Matzen i Bistårup, med mig til videre Vitterlighed at besegle, dend 6. Marty 1660.

C.A.S.

N.P.S.

Anders Matzen

(egen Haand)

N.R.S.

I.S.

Hans Rasmussen.

Thill Vitterlighed:

Peder Pedersen i Ferritsleff,
egen Haand."

I sommeren 1660 står forpagteren Erik Frederiksen på Hesselagergård sammen med Peder Krag i Vormark frem på Åsum Herredsting og vidner, at den ko, som Rasmus Jensen i Æble blev frastjålet i "Plöndertiiden" har Peder Krag siden set stå blandt Hans Rasmussens køer på Rolstedgård, en uge senere bliver Hans Rasmussen stævnet af de to mænd, men står der: "Bleff po Robt, mens vaar ey till Steede, derfor Kallet spilt."

Derimod stævner Hans Rasmussen alle de, som havde været vidner til, at "same Rödblackede Koe vaare hannem foreridt aff een svensk Quarteermester for een Oxæ, hannem vaare frastollen aff nogen Ryttere forgangen Aar", nemlig: Rasmus Hansen i Vormark, Christen Rasmussen, samme steds, Mads Rasmussen og Niels Rasmussen i Rolstedgård, Claus Madsen og hans Fader Mads Andersen i Rolsted, Anders Madsen i Biskopstorp, endvidere malkepigerne på Rolstedgård, Benedicte Jensdatter og Maren Findsdatter, som yderligere vidner om, at de malkede samme ko både før og efter plyndretiden. Mod så mange vidner ser anklagerne ikke noget at stille op.

Hans Rasmussen var første gang gift med en datter af forrige skriver på Hellerup, Hans Nielsen og dennes hustru Karen, men hun må være død ret tidligt, for i Fraugde Kirkebog står der: "Første Søndag e. Trin. 1662 viet Hans Rasmussen i Rolstedgaard och Anna Tyggisdatter, som vaare Christen Andersens efterlefuende Enche i Kierbye."

Vor Hans Rasmussen skulle i sit skriverembeds medfør daglig forcere vejen fra Rolstedgård og til skriverstuen på Hellerup, og da vi jo ved, at datidens veje og broer oftest var i en elendig tilstand, har det sikkert været med god grund, at han den 30. juni 1664 står frem på herredstinget og giver "Last och Klage paa een Broe, Kaldis Røebro imellum Ferridsleff och Rolsted, offuer dend Arrildsstrøm imellum Herret och Ambt, effter som dend er saa brøstfeldig, at ingen kand entten agende eller riddende offuer dend komme."

Samme år bliver Rolstedgård sat i matrikel med følgende taxering:

"Raalstedgaard, Hans Rasmussen, tjener Helruppe,
35 Tdr. 7 Skpr. 1 Fjdk. Hartkorn, giffuer
4 Tdr. og 5 Skpr. Skovskuld.
4 Daller Erridspenge 10 Pund Aare
2 " Gæsterie ½ Tønde Smør
10 Pund Roug 2 Bolegalte
5 " Buig 5 Foderøer
2 Lamb 8 Høns
7 Grisse 8 Suins Schouffoder."

År 1665 nævnes Hans Rasmussen som kirkeværge i kirkens tidligste regnskabsbøger, et hvern, som han beholdt til sin død i 1695.

Den 27. oktober 1669 står Hans Rasmussen frem på Vinding Herredsting og formaner de Ferritslevbønder til at forbedre og vedligeholde de diger langs med åen, som han havde befalet dem at opkaste, endnu før han fik Rolstedgård, han søger at forklare dem, hvilke fordele, de kan opnå herved: "Bedre Græsning til Kvæget, lettere Højbjergning, foruden at han selv og Mølleren i Rolsted vil nyde godt heraf."

Hans Rasmussen var efter sin tid en dygtig landmand, som forøgede avlingen på Rolstedgård år for år, og at det førte med, at en ekstra lade, tværs over den store gårdsplads måtte rejses, findes der endnu den dag i dag, et vidnesbyrd om med en bevaret overligger fra bygningen, bærende indskriften: "Anno 1673 Liød Jeg dette Huus bygge. H.R.S."

Rolstedgård havde jordfællesskab med de øvrige Kappendrup og Rolsted By-mænd på nær to selvstændige marker. I markbogen af 1681 benævnt: "I. Hans Rasmussens Thoftejord. II. Hans Rasmussens Turbølle Ageraas."

Gården havde her foruden ca. 350 åse og "løcker" i de tre vange, og med enge, kalvehaveskoven og overdrev kom det samlede areal op på ca. 340 tdr. land, hvoraf der dog år 1688 kun var 103 tdr. land pløjet jord. Et betydeligt areal blev af Hans Rasmussen beplantet med skov, som endnu på pastor Bendz's tid, 1820, blev kaldt Skrivers Have, nu benævnt: Lodskov. (Se pastor Bendz's

optegnelser om "Den sorte Skriver" i hans bog om Rønninge Rolsted Sogne.)

Tiden går, og Hans Rasmussen bliver efterhånden en gammel mand. Allerede i 1680 har han fået en ladefoged, Hans Pedersen fra Rynkeby, til at tage sig af gårdens drift, og tre år senere afstår han gården helt og holdent ved at dele den lige imellem sønnen Hans og Hans Pedersen, halvbroder til sønnens kone Anna Pedersdatter, ligeledes fra Rynkeby.

Den 20. januar 1683 slutter Hans Rasmussen en aftægtskontrakt med sønnen Hans Hansen, lydende:

"Contract.

Hans Rasmussen, som Rolstedgaard afstaar, og Hans Hansen samme Gaard igien antager imellum passerid som følger, Hans Rasmussen afstaar och bortgifver till Hans Hansen Gaarden med at antage, beboe och komme i Brug med

- I. Aldt Rougsæden, Hans Rasmussen Drenges lønne Roug medtager, och ded foruden nogen Frøgielids Erlæggelse.
- II. Sex Bæster till Plougen.
- III. Een Ploug med Jern, och aldt Redskabsbehøring.
- IV. Een Harve med trej Jernbolte.
- V. Dend bedste træe Vogn med Ferritzhauer, Item Høsthauer och derhos med huis Videre der til hører.
- IV. Een Seng i Furerkammerit med Een Underdyne, Een Offuerdyne, Een Hofued-dyne och tou Lagen.
- VII. It Stort røt Egeschaff i dend større Stue med 4 Rom udi.
- VIII. Een Madolde i Kieldereren, dend Største.
- IX. Een Fyrschifue.
- X. Een Boløxe, Een Tornøxe, thou Nauere och 2 Høefoorker.
- XI. Aldt huis Forring aff Høe och Halm i Gaarden befindis, maae Hans Hansen sig nøttig giørre tilligemed Hans Rasmussen, som hand best veed och kand, till hans Beester och huis Kræ derpaa vill holle, som det kand taale, och ded begge med huerandre at Lade udtære.
- XII. Skatterne aff Gaarden, dennem Resterer eller kand paabiudes, betaller Hans Rasmussen, tilligemed tagne Rytternes Maanitzpenge indtill Aprili Maanid førstkommendis, och dend Quartal dens halfue aff och Hans Hansen dend anden halfue. Tiden derefter Hans Hansen at udtage, suare och betalle alle paabiudendis Skatter, Item Fæller och Gierder, dermed forholdis saaledis, at Hans Hansen ded self skal tage i Agt at forrette, Naar Tiderne ded udkræfver, och Hans Rasmussen imidlertid saadant forrettis, at spiste hannem och Een dreng med Kost fra Dato indtill Voldborg Dag førstkommendis, dog skall Hans Hansen self giøre Forskud

dis til Hielp med 1 Otting Smør och een Side Flesch,
Huor imod igien Hans Rasmussen er Samtöcked af Hans Hansen till Under-
tegt af same Rolstedgaards Grund till Hielp til hans och Hustrues Lef-
nitzophold begge deris Lifuistid och Opholdsmiddel, aarlig uden nogen
Affgift Grøden att giøre sig nyttig aff, som hand best veed och kand:
Udi Kiershemarchen Een Kampeagger, Ungefer midt i Kampedilden, Udi
Mellommarchen, Een Vermelagger, och Rugen, der udi saaed er, løber ved
dend store Steen lige ved Engmaden, Udi Torreboelle Marck, Een Tofteag-
ger, Næst ved dend største mod Byen løber ofuer Veyen, Item noget till
een Haue till Kaal och nødvendig Brug ofuen i Houis Haue, Støeder till
Landeveyen. Ind och Een Kou i Grees I Kouhaugerne hoes Hans Hansens
eigne Kiør, og Felledernis Greesbed fri uden Betalling till huis Hand
kand hafue. Dette forskrefne os forbenefnte saaledis som før er meldt
Imellum forhandles och passerit er diss till Stadfæstelse Under voris
eigne Hænder eller Nafn.

Datum, Rolstedgaard den 20de January Anno 1683.

Hans Rasmussen

(egenhændig)

H. H. S. Hans Hansen."

En lignende kontrakt blev senere sluttet med Hans Pedersen:

"Kiendes Jeg Hans Pedersen boendis udi Rolstedgaard och hermed vitterlig-
giør, at jeg imoed huis Hans Rasmussen till mig ved Gaardens Afstaaelse hafuer
ofuerlat at komme i Brug med till Undertegt hand hafuer sambtöckt, aarligt till
hans och hans Hustrues Lefnitsmiddel uden nogen Afgift, Lige saa meged och
saaledes af min Gaards Jordspart, Som Hans Hansen hafuer hannem sambtöckt ef-
ter denne deris Contractis Bemelding, Thil Stadfæstelse underschrifuer jeg mit
Nafn och ydermere till ofuerverrelse ombeder Jeg Niels Olufsen Degn till Rold-
sted, dette med mig till Vitterlighed at underschrefue.

Actum Rolsted ut Supra.

H. P. S.

Niels Olufsen

(Egen Haand)

Saasom forskrefne Contract er udi hin Kiere Frue Moders og Søsters, Höyæd-
le, Velbaarne Fru Rigsmarskalinde Christina Lytzows Enchestand forhen passerit
og tillat, som huis og med mig om hafuer kaldt, hvilket jeg som nu omstunder
Øfrighed deroufer mig og hermed lader behage og Confirmerer med mit Zignet-
te og egen Haand hermedenunder.

Datum, Hellerup dend 12. Augusty Anno 1684."

Hans Rasmussen er nu gået på aftægt, og hans høje herskab betænker ham med

nogle jordstykker som tak for lang og tro tjeneste. Det til ham udgivne skøde lyder:

"Jeg Johan Caspar von Cørbitz Kongl. Maysts. Etatzraad, Kiendes och hermed vitterliggiør, att jeg imoed dend Tienste Hans Rasmussen i Rolsted ved Hellerupgaard och underliggende Bøndergodtz, Siden jeg det er mægtig vorden, Besitz haffuer, Hafuer Jeg hannem det Lilde Indhegnede Hauffue ved hans Huus af Roldstedgaardtz Grund, af begge Rolstedgaardtz Mend Hans Pedersen och Hans Hansen till Undertegt efter deris Contractis Formelding, Hans Rasmussen forundt, Er og af mig Confirmeret. Hermed ydermere fra mig og mine Arfvinger till Euindelig Eye og Eyendomb hafuer hannem foreridt tillige de gamble Leergrafue og Morantz. Uden hans Port ved hans haugierde og maa opfylde og at giøre sig saa nyttig, som hand best veed og kand, till Stadfæstelse Under mit Zignette og eyen Haand.

Datum Hellerup d. 29. Oktober 1684.

Cørbitz.

Item it Skøde Under Velbaarne Johann Caspar von Cørbitz Haand og Seigl Lydende Saaledis: Min Tiener Hans Rasmussen i Rolsted Samtöcker og tilstaar Jeg Tørfueskyr hoes Rolstedgaardtz Mend Hans Pedersen og Hans Hansen aarlig saavit hand nødvendig till sit Eged Husis Brug behøfuer at maa lade skære og afføre.

Datum Hellerup d. 17. Maj 1685."

Hans Rasmussen henlever sine sidste år i førnævnte hus, som han kalder Rolighed, hans anden kone Anne Tyggisdatter er imidlertid død for flere år siden, og han har giftet sig igen, denne gang med en Maren Hansdatter (Maren Skrivners), og i kirkebogen står der: "Dend 16. September 1687 døbt Hans Rasmussens Barn her i Byen, Johan Christoffer. Faddere: Hr. Etatsraad Justitsherre von Cørbitzis Datter till Hellerup, Hr. Claus Barfod, Provst i Aasum Herrit og Sognepræst Hr. Hans Juliussen til Næraa, Hr. Peder Ottisøn, studio-so, Knud Tage, Degn i Herrested."

I sommeren 1691, da de Rolsted- og Ferritslevbymænd strides om, hvem der skal bekoste den nye bro over åen, der skiller de to byer, står Hans Rasmussen frem og beretter, at da han for 30 år siden befalede de Åsum Herredmænd at bekoste en ny bros opbyggelse, da vægrede de sig herimod, og han måtte søge sin betaling hos daværende amtsskriver Morten Michelsen i Odense.

Endnu i efteråret 1694 underskriver han datteren Annes ægteskabspagt med selvejereren Mads Rasmussen Kubach i Kappendrup, og den 21. oktober 1695 bliver han begravet på Rolsted Kirkegård.

Netop i de år havde man på Hellerup en ridefoged af den allerværste slags.

Frederik Hansen hed han, og slemt har det været for de stakkels bønder, når man i tingbogen læser de klager, som de hver især fremkommer med på tinge i sommeren 1696. Enken i Rolighed får også lejlighed til at give luft for sin utilfredshed med den onde ridefoged, der står: "Salig Hans Rasmussen fordem Kierckeværge, Hans efterladte Enche Maren Hansdatter beklaget sig ofuer at da Frederik Hansen Holdt Skifte och Deeling efter hendis sal. Mand hafde hand strax herefter gjorde Skiftesforretning Ladet afføre och borttaget Hendis beslagen Vogn, som ickun vare vurderet for 9 Rigsdaller, Och som hun icke efter dend Vurdering ville hafue miste Vognen, fordi samme Vogn var fuldkommen 16 Rigsdaller værd. Och belofued Fr. Hansen, aldt ville clarere der udi hendis Resterende Landgilde, som er 1 Td. Byg og 3½ Skp. Aare, Saaoch Skattekorn derudaf, Saa och i liige Maade for Klockerne, som blef ringet for dend sal. Mand 4 Mark, Item 1 Rdl. og 2 Mark, som dend sal. Mand till Kiercken var skyldig, Saa och hans egen Solarum for Skifteforvaltning, som Enchen beklager sig ofuer ey er kommen endnu til nogen Endelighed, Endoch betalt October Quartalskat dobbelt mod hendis Fæstebrefs Formelding, och ey nogen Qwittering bekommet derfor hafde, Encken ydermere beretter att hafde haft frij Greesgang till 2de Kiør paa Rolstedgaards Grund efter Forskrifterne, Huilken Rettighed Fred. Hansen formiener Enchen och ey maa nyde. Huset befindis udi temmelig Stand."

Der stod så megen ærbødighed og respekt om Hans Rasmussens navn, at der skulle hengå 50 år, inden man kunne besinde sig på at slette hans navn i matrikelsprotokollerne under Rolstedgård.

De to nye mænd i Rolstedgård, Hans Pedersen og Hans Hansen, var herremanden fræk nok til, vel at mærke efter Hans Rasmussens død, at fratage dem Kalvehaveskoven, ca. 85 tdr. land, som det her fremgår af en jordebog fra 1700-tallet: "Eftersom jeg hafuer taget Rolstedgaards Kalfue Hauge til mig for 5 Tdr. og 4 Skpr. Hartkorn og saaledes forlettet en huer af de tvende Mænd i Rolstedgaard 2 Tdr. og 6 Skpr., saa vil jeg, at de skal svare Skat af de 15 Tdr. og 1 Alb., som blef igien, naar de forb. 2 Tdr. 6 Skpr. blef frataget, saasom huer af forschrefne tvende Mend er bleffuen ophøyet ved Landmaalingens Forretning 3 Tdr. 1 Fjdk. 2 Alb., mens end som tilform efter gl. Matricul angifuet hafuer, Hvilket bedrager efter Ny Matrikel 17 Tdr. 6 Skpr. og 1 Alb. Saa i dend Henseende de dis villigere vilde med deris Landgilde lade sig indfinde, hafuer jeg gifuet hver af dennem 2 Tdr. Hartkorns Afslaug i Landgildet, foruden de 5 Tdr. 4 Skepper for Kalfuehaugen, Saa de herefter indtil videre skal svare Landgildet af 13 Tdr. 1 Alb."

De første 80 år efter svenskekrigens ophør må vi betegne som den mørkeste tid i dansk landbrugshistorie. Tabet af menneskeliv og værdien af alt det

gods, som enten blev stjålet eller brændt af de svenske soldater, var så betydeligt, at de egne, der i forvejen var tynget indtil sultegrænsen af hensynsløse herremænds udsugelser, og som siden blev ramt af en lang række misvækster, værgerligt sank ned i en tilstand af modløshed og blev præget af en ligegyldighed med, hvad der var ret og skel. Særligt betegnende for tilstandene i disse år er det, at de Rolstedgårdsmænd 1694 så sig nødsaget til at udstede forbud mod færdsel på "ulovlige Veje og Stier m.v."

"Løfuerdagen dend 17. Marty 1694 paa Aasum Herredsting.

En Sag angaaende uloulige Veye och Stier ofue Rolsted och Cappedrup Skoue och Marcker och i Særangaaende Rolstedgaards Kalfuehauger. Saa och tuende Fælditzschouffue, som ligger imellom Cappedrup Skoue och Holtz Mølle. Dend 10. Marty s. Aar staar Hans Hansen og Hans Pedersen i Rolstedgaard frem og "aflyser alle uloulige Veye och i Ligemaade uloulige Stier ofuer Rolsted Kirckemarchs Kampeagre och til Landsleddet, at ingen fordrister sig, derpaa at agge, ride och gaee. Saa fremt de som betræde ikke derfor vil lide och stande til Rette efter Louen.

Blef 3de Gange paarobt om nogen hafde noget herimod at sige. Er dog en Deel af de indkallede mødt och icke derimod hafde noget at sige, mens med de u-loulige Veyes Aflysning ere vel tilfredse. - Hvorefter Tingsvinde udstædt blef."

Men lyspunkter har der også været ind imellem, og som et vidne om et godt fællesskab præget af en fordragelighedens ånd og hensyntagen til næsten, har vi en fin gammel bylov for Rolsted og Kappendrup byer, som for ganske nylig er fundet frem, forfattet og tinglæst den 5. april 1690 på Vinding, Bjerge, Åsum herreders ting, hvoraf slutningen i sin dybt religiøse grundtone rækker langt op over bøndernes håbløse slaveri og elendighed og bringer ligesom bud om noget, der har gyldighed til alle tider: "Og som baade Guds og Kongens Loug befaller os flittig og betimeligen paa alle Predichedage ædrueligen at søge Guds Huus, da Paa det Gud kan have sin tilbørlig Ære, og Voris Forretagende dis bedre løches, Hafuer Vi med Huer andre Ved taged, Herefter bedre end hiid Indtill sket Er, betimeligen och ædrueligen os i Guds Huus med Hustrue, Børn och Tiuende, vedtagende it Bud, som i Huuset kand, hafues till siun, med mindre Soet og Siugdum eller andre U-lychelige Hændelser - hvilket dog Gud Naadeligen afvende - forhindrer, Huo her udi findis forsømmelig, skall af Aldermanden pandtis for 2 Mark till Byen, for huer Gang det sker, og Aldermanden der foruden verre forpligted Herskabet og vedkommende Kongl. Betiendter sligt at tilkiendegifue, at di dend ved Bødestraf her foruden efter Lougen for Heligdagsbrøde kand søge, Eller og Aldermanden self dertill at suare. - Og som dagelig maa fornemmis, at mange findis meged forsømmelig med deris Børn og

og Tiuede att holle till Guds Trøst, og mere i dend Steed fornemmis, huorledis de dagligen vennis till Ørkesløshed og anden U-schichelighed. Saa hafuer vi i lige Maade vedtagen, att Een huer skall pligtig verre sinne Børn, saa længe di ey Noged gaufnlig Arbeid kand forrette skal holdis till Skollegang at lerre og lesse, og naar di blifuer voksen till Arbeid, Da dennem alle Hellige Dage att tilholde, saauel som foruden een Gang om Uggen af Deignen att lade sig udi derris Chatecismum og Børnelærdom Undervise. Huem her udi findis forsømmelig bøeder for huer Gang sligt befindis till Byen 2 Mark danske, og der foruden af Aldermanden angifues till Herskabet og vedkommende Kongl. Betiendter, att di efter Lougen og Kongl. Forordninger tilbørligen kand vorde anseet, findis Aldermanden forsømmelig med Angifuelser, suarer hand self allene till Bøederne.

Till Beslutning hafuer Vi og efter Lougens Maader med huer andre indgaaed og vedtaged, att huis Bøeder, som i forb. Maade oppeberges, og om vi i Mindelighed betallis forpandtis skall iche till nogen Drick anvendis, mens skall verre Byelauged till Nytte og Tarf berettiged, derfor Saldt, Tiere, Staal og Andit, saa uidt de kand tilstrække att Kiøbbe, som alle Aduenant kan komme till Dæling, og dermed i Jesu Naufn slutter og ynsker, att denne voris forfattede Byeloug maatte saa holdis og Efterlefuis, att Guds Ære der ved kand søges, og Een huer af os een goed og u-saared samvittighed kand beholde. Amen."

De to Rolstedgårdmænd aflægger ogsaa en beretning ved klagemaalene over ridefogden d. 28. maj 1696. Af en eller anden grund står Hans Pedersen i kridt-huset hos Fr. Hansen, hvilket tydeligt fremgår af hans udsagn: "Hafuer lefueret Landgildebygg 5 Tdr. og 4 Skpr. og topped med Tønden, 5 Tdr. 2 Skpr. 1 Fjdk. Arre, trychet og topped med Skeppen, Een topped Otting Smør, och ey nogen Quittering endten paa Skatterne, som er 3 Quartaler eller paa Landgildet bekommet hafde. Gaardens Brøstfeldighed: Paa Stuehuset fattis ved den Nordersidde Foedstøcker under Otte Fag och 2 Spendetræer, hafuer 8 Baester och 4 Kiør, beretted ellers att haufe ladet Skarte og Spundet 5 Rdl. Hør og 6 Rdlr. Blaar for Frederik Hansen", og videre hedder det om forholdene i den anden gård: "Hans Hansen hafde lefuered Roug, 12 Skpr. strøget Maal, Biug, 5 Tdr. 4 Skpr. med Topmaal, Endog lefuerit 1 Otting Smør, som ey derpaa i Nogen Maade klagis, allene mig Quittingen endten for 2de Quartal Skatter eller for Landgildet bekommet hafde, Hafde 9 Beester og 4 Kiør och 4 Ungnøed, Hafuer och ladet spinde for Fr. Hansen 5 Rdlr. Hør och 6 Mark Blaar. Gaardens Brøstfeldighed: Paa dend østre Lade i Gaarden fattis Foedstøcker under 4 Fag, Een Gaufl paa dend øster Lade fattis noget Smaa Temmer."

I foråret 1713 holdes der skifte efter Hans Hansens søster Anne i selve-

jergården i Kappendrup, som døde barnløs i sit fjerde ægteskab, 58 år gammel. Her får vi et lille overblik over søskendeflokkens skæbne, nemlig:

1. Hans Hansen, født 1651. Gårdfæster i Rolstedgård, gift med Anna Peders.
2. Mads Hansen, død før 1713. En datter, Bodild.
3. Niels Hansen, død 1737. (Stamfader til slægten Tolderlund). Gårdfæster i Høje, Lunde Sogn, Bramstrup Gods, 5 børn. Gift med Kirsten Jensdatter, mønsterskriver Jens Christensens datter i Høje.
4. Anne, født 1655. Gift første gang med Mads Rasmussen Kubach, gift anden gang med Mogens Jørgensen, Kappendrup, gift tredje gang med Mads Ibsen, Kappendrup, og gift fjerde gang med Hans Simonsen, Kappendrup. Disse var alle selvejere. Der var ingen børn i nogen af ægteskaberne.
5. Karen, født 1655, død før 1713 gift med Mathias Rasmussen, degn i Rolsted, 3 børn.
6. Maren, født 1655, død 1702. Gift med Erich Christensen, ladefoged på Stensgård, siden gårdfæster i heden, 4 børn.
7. Peder Hansen i Gislev, lever 1713.
8. Johan Christoffer Hansen, født 1687, vides intet.
9. Anders, død 1713, ryttergårdmand i Skrøbeshave. Gift med Maren Rasmusdatter.

64 år gammel afstår Hans Hansen gården til den næstældste søn, som også hedder Hans Hansen, og et fæstebrev på Ravnholt Godsarkiv lyder: "Jeg Johann Chr. von Cørbitz til Hellerup, Kongl. Mayst.s. bestaltede Obrister i Cavalleriet - kiender og hermed vitterliggiør, at jeg hafuer stæd og fæst, saasom jeg og hermed stæder og fæster til Hans Hansen, barneføed udi Rolstedgaard sin Lifstid dend Gaard i Rolsted, som hans Fader Hans Hansen sidst beboede og for-medelst Alderdom og Suagheds Skyld har opladt for sin Søn Hans Hansen. Huilken Gaard Hans Hansen nyder paa de Conditioner, at hand svarer efter nye Matricul, som er Hartkorn 15 Tdr. 1 Alb. Skal hand tilrede og svare og betalle alle Kong. Contributioner, som allerede er eller herefter paa biudendis vorder. Item sit Landgilde, Aarlig og i rette Tid efter nye Matricul Jordebog, som er: Roug 3 Tdr. Buig 5 Tdr. 4 Skp. Haufre 5 Tdr. 1 Fjdkr. Gaassearre 2 Skpr. Smør 1 Td., 1 Lamb, 2 Gies, 4 Høns, Huilken Landgilde hand svare till St. Hans Dag och Martiny, Hofningen nyder hand ligesom sin Fader haft haver og betaller Resten til Michelsdag med 10 Rdldr. Derforuden hafuer hand Gaarden for-svarlig at holde vedlige, bygge og forbedre den, som forsuarlig kan verre, saauel og dyrke sin Jord i Marchen og intet deraf selger eller bortförrer, Med-mindre hand sit Fæste vil hafue forbrudt, Annammer hand Besætning ved Gaarden efter Forordningen. Huad sig angaa dend Jord, som er taget fra Rolstedgaard,

og som er henlagt til Roelighed, skal forb. Hans Hansen igien bekomme, Eller nyde Vederlag derfor. - I det øfrige hafuer hand at rette Erlig, schichelig at holde og allerunderdanigst rette sig efter Hans Kong. Maysts. Allermaadigst udgivne Lov og Forordninger, Sampt verre mig eller huem, som paa mine Vegne ofuer hannem hafuer at befalle, Hørrig og lydlig. - Dette Fæstebref er udgifuet 28. October 1715, og efter Kong. Maysts. udgangne Forordning af 23. January 1719 om stemplet Papiers Brug. Een dette lige lydende Gienpart deraf til Bekræftelse under min egen Haand og Zignet.

Hellerup, den 2. May 1719.

Cørbitz."

Denne Hans Hansen ved vi om, at han en lang årrække var lægdsmand i Rolsted, og endvidere at han 1731 bliver valgt ind i det fire mandsudvalg, som for fremtiden skulle tage sig af sognets fattige, samt at han i 1736 fører proces med Rolstedmølleren om retten til græsset på digerne ved Rolsted Å. - Han og hans hustru Karen Pedersdatter, født 1704, død 1752, blev velsignet med ialt 12 børn, men mange sorger blev dem også til del. Kirkebogen beretter herom: "12. Juni 1737 begrafuet Hans Hansens tuende Børn af Rolstedgaard, Nemlig: Een Søn Knud, 5 Aar gammel, den anden nafnlig Matz, 8 Mdr. gammel, - og videre: Dom. 10. p. Trin. 1747 begrafuet Hans Hansens lille Datter af Rolstedgaard, Nafnlig Karen, 2½ Aar gammel. - Den 15de Augusty begrafuet Hans Hansens anden Datter af Rolstedgaard, nafnlig var 5½ Aar gammel. Den 20. Augusty samme Aar begrafuet bem. Hans Hansens Søn af Rolstedgaard, Nafnlig Niels, var 7½ Aar gammel."

5 børn når voksen alder, nemlig: 1 Hans Hansen, født 1725, (se Stubbendrup historie) 2. Peder, født 1726. (Se Rolstedgårds historie) 3. Maren, født 1730, gift 1752 med gårdfæster Hans Knudsen af Eskildstrup (fætter) 4. Anders, født 1734, gårdfæster i Højbjerggård, Rønninge Sogn. 5. Knud, født 1738, ladefoged på Hellerup.

Peder Hansen fæster d. 12. december 1752 Rolstedgård efter faderen og gifter sig i 1755 med Anne Hansdatter, kirkeværge og gårdfæster Hans Hansens datter i Allerup. De får 4 børn sammen, nemlig: 1. Hans, født 1756, som fortsætter i Rolstedgård. 2. Karen, født 1757, gift 1807 med fætteren Peder Hansen i Stubbendrup. 3. Kirsten, født 1759, gift 1779 med Hans Hansen fra Langkildgård, Lunde Sogn. (Stammoder til flertallet af nulevende medlemmer af Langkildeslægten). 4. Rasmus, født 1762, død 1819, var først ridefoged på Eriksholm i Jylland, herefter forpagter på Gelskov og blev tilsidst ejer af Biskopstorp i Skellerup Sogn.

I 1771 dør Peder Hansen kun 44 år gammel. Skiftet afholdtes d. 13. marts

hvor der til børnenes arvepart blev overført den nette sum af 400 rdlr., som allerede 2 år forinden var sat på rente, (som en panteobligation) hos den velhavende Knud Langhoff i Odense. Formynderiregnskaber på Hellerup Gods' arkiv opregner datteren Kirstens arvelod, som følger: "I Reede Penge 66 Slettedaler og 4 Mark, Een Sæng till 20 Rdlr. Een beslagen Vogn = 20 Rdlr. og 3de Faar = 3 Rdlr. og 3 Mark. - Desuden er hende tilstået 1 Kiste og en Dragkiste med Beslag samt i Boet hendes Fæstesøll og Bryllup = 50 Slettedaler - om Enchen maatte opleve Datterens Indtrædelse i Ægtestand."

I 1778 dør gårdfæster Rasmus Rasmussen i den anden Rolstedgård, 80 år gammel, få år tidligere havde han giftet sig med en purung pige, Maren Hansdatter, fra Hudevad. Så nu sidder den unge enke tilbage med en lille søn foruden den store gård at tage vare på. Men hvad kunne falde mere naturligt i hine tider, end at den unge søn Hans i søstergården, skønt kun 22 år gammel, ser det som en skæbnens tilskikkelse, at han er den rette til at gifte sig med enken og på den måde få fod under eget bord. Sådant blev det, og hermed flytter slægten over i den østlige gård. Dette ægteskab blev velsignet med 2 børn, nemlig datteren, Anna Catrine, født 1787, gift i året 1815 med selvejer Mogens Jensen fra Isebækgård i Albjerg, Vejstrup Sogn, og sønnen, Peder, der ganske naturligt efterfølger faderen i gården, da denne afstod den d. 31. januar 1818.

I mellemtiden, omkring 1791, er Rolsted Bys jorder blevet udskiftet, hvorved de to Rolstedgårde er blevet formindsket noget, de står herefter for hver 12 tdr. hartkorn. -

Unge Peder Hansen gifter sig i 1817 med Hans Simonsens datter, Anne, fra Kappendrup, født 1787 samme sted og død 1857 på Rolstedgård. - Peder Hansen var i en lang årrække sognefoged i Rolsted Sogn og blev i overleveringen gerne benævnt "den store Sognefoged". Iøvrigt fortælles der, at samme storvoksne mand fra naturens hånd var udrustet med dårlige nerver, hvilket gav sig udslag i, at han altid måtte gå til sengs i stormvejr og tordenvejr. Ægteparrets fire børn var: 1. Hans, født 1818, som afløser faderen i gården. 2. Anne Catrine, født 1821, gift med gårdejer Niels Andersen i Bylodgård, Kappendrup. 3. Rasmus, født 1832, gårdmand i Stegsted ved Odense. 4. Kirsten, født 1835, gift med Dines Jakobsen, gårdejer i Hudevad. (Sønnesøn af Salomon Svendsen på Ferritslevgård).

Unge Hans Pedersen fæster gården efter faderen i 1850. Året efter bliver gården takseret af brandforsikringsselskabets to vurderingsmænd, hvor den gamle gård ligesom træder frem for os, når vi læser følgende beskrivelse:

"A. Stuehuset i Øst, 13 Fag, 9½ Alen dybt, Eeg under-Fyrrevertømmer, Ler-

vægge og Straataag - til 2 Overstuer med Fjellegulv, Forstue, Dagligstue, Kjøkken og Bryggers samt Ølkammer, overalt Fjelleloft, de fornødne Døre og Vinduer, 2 Skorstene og en Bagerovn, taxeredes efter Overslag til 35 Rdl. pr. Fag = 455 Rdl.

A 1. Een Udbygning mod Øst, 2 Fag, 7 Alen dyb, samme Slags Bygning med Loft, Døre og Vinduer - til Sovekammer med Fjellegulv, taxeredes til 35 Rdl. pr. Fag = 70 Rdl. Eet Ovnskur for den vester Ende af Stuehuset, samme slags Bygning, taxeredes til 25 Rdl.

B. Vester Længe, 9 Fag, 9 3/4 Alen dyb, samme Slags Bygning som Stuehuset, bruges til Hestestald samt Foderlo, taxeredes til 18 Rdl. pr. Fag = 161 Rdl.

C. Norder Længe, 34 Fag, 10 1/4 Alen dyb, samme Slags Bygning som Stuehuset, bruges til Port, Kornlade, Lo og Kostald, taxeredes til 20 Rdl. pr. Fag.

D. Sønder Længe, 14 Fag, 10 1/4 Alen dyb, samme Slags som Stuehuset, bruges til Vognport, Lo og Lade samt Karlekammer og Huggehus, taxeredes til 15 Rdl. pr. Fag = 210 Rdl.

Forsvarlig mod Ildsfare og før assureret for 1030 Rdl. Nu derimod for 1600 Rdl."

Unge Hans Pedersen blev 1850 gift med Karen, Anders Nielsens datter i Bylodgård, Kappendrup. Men deres ægteskab blev på så tragisk en måde opløst, da Hans Pedersen dør d. 3. maj 1853 på det nyligt oprettede amtssygehus i Odense efter et øksehug i det ene knæ, som han kom for skade at få ved træfældning i skoven den samme vinter.

Enken fortsatte imidlertid gårdens drift med stor dygtighed og så sig allerede i året 1865 i stand til at frikøbe gården for en sum af 8500 rdlr.

Deres eneste datter Anne giftede sig d. 28. september 1876 med Anders Hansen fra Ferritslev. Han bestyrede gården for enken indtil 1887. Han var fra dette år og indtil sin død i 1926 ejer af gården. (Anders Hansens mor, Inger Nielsdatter, var en datter af Barbara Salomonsdatter og Niels Andersen i Ferritslev). Fra 1926 var Anders Hansens datter, Karen ejer af gården. Hun blev gift med Holger Kirkeby, der så overtog gården.

Fyldigere oplysninger om denne gårds beboere i de sidst forløbne 100 år findes i bogen om Thorvald Aagaard af Franz Johan Ring.